

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของเรื่องที่ทำการศึกษา

ปัจจุบันในประเทศไทยมีความต้องการน้ำมันพืชสูงมาก ทั้งในด้านการปรุงอาหาร และใช้เป็นวัตถุดิบในโรงงานอุตสาหกรรม เพราะสามารถนำมาใช้ทดแทนน้ำมันจากสัตว์ จากการสำรวจขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติพบว่าความต้องการน้ำมันเพื่อใช้ประกอบอาหารบริโภคของคนไทยต่อคนต่อปีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และคาดว่าปี 2523 ความต้องการน้ำมันพืชชนิดต่าง ๆ จะเป็น 3.63 กิโลกรัมต่อคนต่อปี ซึ่งมากกว่าปี 2511 - 2513 ที่มีความต้องการเพียง 0.98 กิโลกรัมต่อคนต่อปีเท่านั้น¹ ความต้องการน้ำมันพืชจึงมีแนวโน้มสูงขึ้นตลอดเวลา

น้ำมันพืชสามารถครองตลาดน้ำมันสัตว์ได้เพราะสาเหตุต่อไปนี้

1. น้ำมันสัตว์ โดยเฉพาะน้ำมันหมูมีราคาสูงขึ้น เพราะปัจจุบันได้ส่งเสริมการเลี้ยงหมูให้โตเนื้อมาก ทำให้ไขมันลดลง และการค้าหมูต้องผ่านคนกลางหลายชั้นตอน ทำให้ราคาลดลงจากหมูสูงความไปค่อย
2. น้ำมันพืชมีความสะดวกในการใช้ ทำให้คนในเขตเมืองซึ่งชอบความสะดวกสบายนิยมใช้ และมีปัจจุบันการขยายตัวของประชากรในเขตเมืองก็เพิ่มขึ้นด้วย
3. ผู้ผลิตสามารถชี้ชวนให้คนซื้อเห็นประโยชน์จากการใช้น้ำมันพืช คือไม่เพิ่มปริมาณไขมันในเส้นเลือด เหมือนน้ำมันหมู
4. ความต้องการในค่านอุตสาหกรรม โดยเฉพาะทางค่านอาหารมีแนวโน้มสูงขึ้นมาก
5. ลูกล่าเป้าหมายมีกลุ่มที่กว้างขวางกว่า เช่น ชาวอิสลาม

¹ กรมส่งเสริมสุขภาพ, โครงการส่งเสริมและปรับปรุงการปลูกปลาน้ำมัน, หน้า 3.

ตารางที่ 1 แนวโน้มความต้องการและการผลิตน้ำมันพืชระหว่างปี 2521-2530

หน่วย : ตัน

ปี	ปริมาณความต้องการ	ปริมาณการผลิต
2521	70,880	68,015
2522	76,430	73,030
2523	81,990	78,046
2524	87,550	83,061
2525	93,100	88,077
2526	98,660	93,093
2627	104,210	98,108
2528	109,770	103,124
2529	115,320	108,140
2530	120,870	113,155

ที่มา : กองเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

ในประเทศไทยน้ำมันพืชส่วนใหญ่ได้จากน้ำมันมะพร้าว 60% และน้ำมันพืชถั่วเหลือง 14% ที่เหลือได้จากถั่วลิสง เมล็ดทานตะวัน เมล็ดฝ้าย และปาล์มน้ำมัน สำหรับน้ำมันถั่วเหลือง ถั่วลิสง รำข้าว เมล็ดนุ่น และเมล็ดฝ้าย เป็นน้ำมันประเภทกรดไขมันไม่อิ่มตัวมักจะใช้ปรุงอาหาร ส่วนน้ำมันพืชที่สกัดจากมะพร้าวหรือปาล์ม ซึ่งนิยมใช้ในอุตสาหกรรมเป็นน้ำมันประเภทกรดไขมันอิ่มตัว จะใช้ในโรงงานอุตสาหกรรมเป็นส่วนใหญ่ ความต้องการใช้น้ำมันปาล์มของไทยนั้นส่วนใหญ่เป็นความต้องการของโรงงานทำสบู่และอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์อาหาร แต่ปัจจุบันได้มีการปรับปรุงคุณภาพของน้ำมันปาล์มให้สามารถนำมาใช้บริโภคแทนน้ำมันพืชอื่น ๆ เพราะมีราคาถูกกว่า

ตารางที่ 2 เปอร์เซ็นต์ของน้ำมันที่สกัดได้จากพืชน้ำมันต่าง ๆ

ชนิด	% น้ำมันที่มีอยู่	กก./ไร่
ถั่วเหลือง	16-19	36
มะพร้าว	60-65	96
ถั่วลิสง	40-48	108
ปาล์มน้ำมัน		
- เนื้อปาล์ม	19-21	604
- เมล็ดปาล์ม	44-53	57

ที่มา : อนันต์ คงทน "ปาล์มน้ำมัน" กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
กองพืชสวน กรมวิชาการเกษตร

เมื่อผลผลิตน้ำมันพืชในประเทศไม่พอกับความต้องการ ไทยจึงต้องสั่งซื้อน้ำมันพืชจากต่างประเทศค่อนข้างสูง น้ำมันพืชที่นำเข้ามาได้แก่ น้ำมันปาล์ม น้ำมันถั่วเหลือง น้ำมันมะพร้าว น้ำมันปาล์มมีปริมาณนำเข้าสูงกว่าน้ำมันชนิดอื่น จากสถิติของกรมศุลกากรระบุว่า การนำเข้าน้ำมันพืชของไทยในปี 2523 มีจำนวนประมาณ 85.3 ล้านลิตร คิดเป็นมูลค่าถึง 1,210 ล้านบาท เทียบกับการนำเข้าในปี 2522 จำนวน 19.0 ล้านลิตร มูลค่า 278 ล้านบาท แสดงให้เห็นว่ามูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้น 5 เท่าตัว ปริมาณนำเข้าในปี 2523 เป็นน้ำมันปาล์มประมาณ 70% ของการนำเข้าทั้งหมด และมีอัตราการขยายตัวสูงขึ้นมาก กล่าวคือในปี 2521 มีการนำเข้าน้ำมันปาล์มเพียง 6.4 ล้านลิตร ปี 2522 นำเข้า 13.9 ล้านลิตร และในปี 2523 ปริมาณนำเข้า 59.2 ล้านลิตร¹ เนื่องจากราคาของน้ำมันปาล์มถูกกว่าน้ำมันพืชชนิดอื่น ๆ และอัตราภาษีนำเข้าต่ำกว่าด้วย เมื่อนำเข้ามา

¹ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

ผู้ผลิตน้ำมันพืชจะนำไปผสมกับน้ำมันพืชชนิดอื่น ๆ บรรจุขวดออกจำหน่าย ซึ่งทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำ นอกจากนั้นก็นำไปใช้ในอุตสาหกรรมต่าง ๆ อีกมาก ใช้ทดแทนน้ำมันพืชอื่น ๆ ได้ดี

การเพาะปลูกปาล์มน้ำมัน และอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มเป็นที่ยอมรับในหลายประเทศว่า ปาล์มน้ำมันเป็นพืชเศรษฐกิจ และเป็นอุตสาหกรรมที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่าพืชชนิดอื่น ๆ ที่ปลูกในเขตเดียวกัน ซึ่งช่วยให้เกษตรกร มีรายได้ดีขึ้น และสามารถส่งเป็นสินค้าออกหารายได้ให้แก่ประเทศ เช่น ประเทศมาเลเซียได้ส่งเสริมการลงทุนการปลูกปาล์มน้ำมันอย่างจริงจัง จนทำให้มาเลเซียเป็นผู้ผลิตและผู้ส่งออกน้ำมันปาล์มรายใหญ่ที่สุดของโลก

จากรายงานของ Economic Commission for Asia and the Far East เกี่ยวกับปาล์มน้ำมัน และการสำรวจศึกษาถึงการวางแผนการเกษตรภาคใต้ของประเทศไทยของบริษัท Hunting Technical Services Limited ได้เสนอความเห็นว่างังหวัดในแถบภาคใต้ของประเทศไทย ตั้งแต่จังหวัดชุมพรลงมา เป็นภูมิภาคที่เหมาะสมแก่การปลูกปาล์มน้ำมัน¹ จึงเป็นโอกาสที่รัฐบาลจะให้การสนับสนุนส่งเสริมการผลิตน้ำมันปาล์มเพื่อใช้ในประเทศ และเป็นสินค้าออกต่างประเทศด้วย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาภาวะการผลิตและการตลาดของน้ำมันปาล์มของโลก เพื่อให้ทราบถึงแหล่งผลิตที่สำคัญ และสภาพของตลาดโดยทั่วไป
2. เพื่อศึกษาภาวะการผลิตน้ำมันปาล์มในประเทศไทย โดยศึกษาถึงแหล่งปลูกปาล์มน้ำมันที่สำคัญ ต้นทุนในการผลิตน้ำมันปาล์ม
3. เพื่อศึกษาภาวะการค้า ของประเทศไทยโดยแบ่งเป็น
 - ก. การค้าภายในประเทศ ศึกษาถึงลักษณะของการค้า ตลาด การเคลื่อนไหวของราคาภายในประเทศ
 - ข. การค้าต่างประเทศ ศึกษาปริมาณและมูลค่าการส่งออก ตลาดที่สำคัญ ๆ ของทางการจำหน่าย ระเบียบวิธีการส่งออก

1. กรมส่งเสริมสหกรณ์, โครงการส่งเสริมและปรับปรุงการปลูกปาล์มน้ำมัน, หน้า 1.

4. ศึกษานโยบายของรัฐที่จะเข้ามาช่วยเหลือส่งเสริมการผลิตน้ำมันปาล์ม และแนวทางที่รัฐควรให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาให้การผลิตน้ำมันปาล์มมั่นคงขึ้น
5. ศึกษาปัญหา และข้อบกพร่องที่เป็นอุปสรรคต่อ-การผลิตและตลาดของน้ำมันปาล์ม ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจเกี่ยวกับการผลิต และการค้าน้ำมันปาล์มได้ทราบถึงแหล่งผลิต และตลาดที่สำคัญของโลก และเข้าใจถึงสภาพการผลิตในไทย ปัญหาการการผลิตและการตลาด พร้อมทั้งข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาค่าที่จะเกิดขึ้น
2. ทำให้ผู้ลงทุนได้ทราบถึงปัญหาพื้นฐานที่เป็นอุปสรรคต่อความเจริญก้าวหน้าของผู้ลงทุนและแนวทางแก้ไขปัญหา
3. เป็นแนวทางแก่ผู้สนใจที่จะศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจขยายหรือลงทุนต่อไปในอนาคต

ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษานี้จะเน้นเฉพาะการผลิตและการตลาด เช่น ราคา ปริมาณการผลิต จำนวนที่ส่งออก ตลาดที่ส่งออกและนำเข้า เป็นต้น การศึกษาเรื่องนี้ได้จากการสอบถามและค้นคว้า ซึ่งก็ได้ได้รับความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม เนื่องจากข้อมูลในเรื่องน้ำมันปาล์มมีอยู่ไม่มากนัก เพราะเพิ่งจะได้รับความสนใจและการสนับสนุนจากรัฐบาล จึงมีอุปสรรคในการจัดหาสถิติ และข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนี้ทั้งทางภาคเอกชนและภาครัฐบาล

วิธีการศึกษา

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) จากการสัมภาษณ์ ผู้ผลิต ผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้ประกอบการในเรื่องนี้
2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) โดยค้นคว้าจากหนังสือตำราทั้งไทยและต่างประเทศ เอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น รายงานการวิจัยของกระทรวงพาณิชย์ รายงานการวิจัยของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ บทความในเอกสาร และหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ